

ACC. N:R M. 12714: 1-8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Öland Upptecknare: Ewalis Nörgård
Härad: Algotrum Berättare: Albert Nilsson
Socken: Torslunda Berättarens yrke: Häredsdomare
Uppteckningsår: 1953 Född år 1865 i Torslunda.

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-8. LuF 73

Albert Nilsson, Häradsdomare, Amerika-
farare, bondeson berättar om hur
Nya tiden kom till bygden.

Namnabetalning

I min barndom fick skolläraren som
kantorlön s. k. julkost bestående av
9 brödkakor, en fin och en grov, ett
ljus $\frac{1}{4}$ slop brännvin och ett färlår.
Omkring 1 Dec. började han åka runt i
häst o. vagn för att hämta sin julkost
i gårdarna. Som regel var både han
och karlen som körde fulla innan kvel-
len av alla mjölkarna som bröds i gårdarna.
— ingen ville vara snarare!

1885 köpte man en liten orgel till klan-
-sonen spelade.

1895 avlöste sonen fadern och därmed upp.

hände julkostbetalningen.

Även prästen avlönades på det viset.
Han for inte själv runt utan bönderna kom vid jultid till honom med säd som prästen mätte i en skäppa - de som hade rikligt mål fick en sup.

2

Nyheter

"Jordloppar och skåningar åker upp hela Öland" så man när jag var ung.
En mängd skåningar kom hit då - det var dom som kom med nyheterna.

Man umgicks med folk i stan mycket mer än nu. De kom hit på somrarna och gästade sina släktingar på landet - man kan väl ha att de också kom med lite nytt.

Präst och bönder umgicks också - nog
hade man en känsla av avstånd, men
prästen var ju bonde själva ..

I gång varannan månad - på vintern
offrare, då man kunde åka häst o. vagn
över sundet - åkte man in till stan
(Kalmars) där man handlade allt vad
man behövde.

Här fanns bara en liten handelsbod -
det var min faster som ägde och skötte
den - hennes man var i Amerika.

Hon var rik, enda dottern arvinge
till en stor gård, men hon sålde gården
och köpte affär i stället (1886). Det
var ju lättare arbete för en kvinna, men
dessutom var det fint, finare än att sköta

en bondgård.

Men hon tjänade inte mycket på den - kanske 2 kr. om dagen, det fanns bara för ca 100 kr i hela boden...

lite snus, tobak kaffe och socker, nej!

Den affären kom i varje fall inte med några ryheter.

Den finas föresten kvar på samma plats ännu - uppe vid Landsvägen på östsidan, där Matsens nu ligger.

Efter 10 år fick hon en konkurrent. Den är också kvar, den ligger mitt emot.

Organisation

Bystämman har vi fortfarande (bysamtal). Alla lantbrukare från byn samlas någon gång efter jul. Man kalasar

väljer ny älderman (ordningsman) för
året, bestämmer om beten o. dy.
samt delar ^{plan} pengarna (utstyning av
mark o. dy.)

5

Tröskförening finns också. Vissa personer
köper en tröska och får ikering och tröska
ut bönderna. De betalas med timlön - by-
ordningsman sköter affärerna -

Både trösk- och tjurfören. är ca. 30 år gl.
I sin hade man egna tjurar, eller också
släppte man djuren på bete tillsammans
då och hade del sig själva.
Hingstfören. fanns före min tid.

Innan Tröskföreningen hade vi först hand-
trösk till ca. 1885. Sedan häst (or) trösk
till ca. 1900. Sedan ångverk till ca 1920.

Vägar.

Vägarna var uppdelade på bönderna som hade plikt att grusa och hålla vägen i sin del.

- ✓ Länsmän åkte runt och kontrollerade dem.
1910 ca. tog kommunen hand om vägarbetet.
1910 ca. började bilarna ... de rika bönderna skaffade sig först.

Post

Postlajon kallades vår postman (ca 1890)
Det var en bonde som hämtade posten var dag i Färjestaden och lämnade den i affären i varje by. Det fanns bara två postmän på hela södra Öland. - (?)

Gästgiveri

Gästgivarvärd i varje socken.

Gästgivaren i Torslunda var skyldig att
skjuta ända till Resmo.

Omkr. 1920 förlorade de sin betydelse
- då kom bilarna och tåget.

Amerika.

Det var dåliga tider här. Det blev ett helt mod att åka till Amerika. Hela familjen utvandrade - mest unga män. Även många unga flickor, de blev pigor i städerna. Alla var välkomna.

Svenskarna var mycket väl sedda. Det fanns alltid gott om arbete om ute i staden då på landet.

Jag körde olja runt i staden (Portland, Calitornia) till alla handlande.

Det fick jag 65 \$ för sin månaden. 15 \$ kostade hotellet med mat och allt, så det var billigt.

Mitt bror, som skickat biljetten också, hjälpte mig i början. Det var språket som var det värsta.

Emigrationen fortsatte här i socknen fram till 1 världskriget.